

Uholdbar fortolkning af gældende lov

Fhv. amtsborgmester Erling Tiedemann gør som medlem af Genteknologiudvalget indsigelse mod sundhedsministeriets fortolkning af lov om kunstig befrugtning. Det understreges i den forbindelse, at Etisk Råd ikke aktuelt har drøftet spørgsmålet, og at det ikke er som formand for rådet, han udtaler sig, men som medlem af Genteknologiudvalget, hvilket bedes bemærket ved eventuel omtale.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har på baggrund af en fortolkning i Sundhedsministeriet givet grønt lys for import af menneskelige stamceller, som i udlandet er tilvejebragt på en måde, der er forbudt i Danmark.

Erling Tiedemann finder den anlagte fortolkning uholdbar i juridisk forstand og betragter den som udtryk for en omgåelse af lov om kunstig befrugtning.

Han anser samtidig fortolkningen som værende i åbenbar modstrid med den etik, der fx. ligger bag det gældende forbud mod indførsel af menneskelige organer, der i udlandet er tilvejebragt på måder, som er ulovlige i Danmark.

Erling Tiedemann står endelig uforstående overfor det hastværk, som har tilsidesat hensynet til den offentlige debat og til den stillingtagen i Folketinget, som forskningsministeren havde forudsat, når Genteknologiudvalgets redegørelse foreligger til efteråret.

På grundlag af Sundhedsministeriets fortolkning forudser Erling Tiedemann, at nogen i næste omgang vil hævde, at når lovgivningen ikke har forbudt at bruge importerede stamceller, så er det udtryk for dobbeltmoral, hvis det fortsat skal være forbudt at fremstille dem i Danmark. På den måde låser man tingene, uden at Folketinget har haft lejlighed til at tage stilling til dem i sammenhæng, og uden at der er mulighed for den debat i befolkningen, som var stillet i udsigt.

SAGENS BAGGRUND

§ 25 i lov om kunstig befrugtning rummer et klart forbud mod udtagning og befrugtning af æg, der agtes anvendt til kunstig befrugtning med henblik på at gennemføre forsøg, der har et andet formål end forbedring af teknikker til kunstig befrugtning eller forbedring af gendiagnostiske metoder i forbindelse med kunstig befrugtning.

I september 2001 indtog forskningsminister Birte Weiss det standpunkt, at der med genteknologiudvalget var igangsat et udvalgsarbejde, der skal se på de faglige og etiske problemer ved terapeutisk kloning, xenotransplantation, genterapi og gendiagnostik. Jeg mener, skrev ministeren, at der med nedsættelsen af Genteknologiudvalget er tilbudt os politikere, forskere og offentligheden en mulighed for at få en gennemarbejdet og saglig vurdering af problemstillinger omkring stamcelleforskning, både for så vidt angår embryonale stamceller som "voksne" stamceller. Spørgsmålet om muligheden for i Danmark at iværksætte forskning på importerede stamceller er et af de emner, der vil blive taget op som led i Genteknologiudvalgets arbejde. Derfor mente ministeren, at det ville være mest hensigtsmæssigt at vente med en stillingtagen til det rejste spørgsmål vedrørende forskning på importerede stamceller fra Det videnskabetiske komitésystems side, indtil Genteknologiudvalget har afgivet sin redegørelse. - På denne måde sikrer vi, skrev ministeren, at der bliver tid nok til at få vendt problemerne grundigt, og at der ikke bliver truffet forhastede beslutninger, som vækker stor offentlig modvilje, og at en eventuel præcisering af relevante love kan igangsættes på et gennemarbejdet grundlag.

Professor Sven Lindenberg, der havde rejst spørgsmålet, frygtede imidlertid, at Genteknologiudvalgets kommissorium ikke omfattede spørgsmålet om import af stamceller, og at en politisk stillingtagen til spørgsmålet derfor kunne trække ud i flere år. På denne baggrund fandt han det formålstjenligt, at Genteknologiudvalget specifikt tog stilling til anvendelsen af importerede stamceller.

Forskningsministeriet bad på denne baggrund sundhedsministeriet om at fremkomme med sin fortolkning af den juridiske regulering af forskning på importerede stamceller, der var udtaget af fosteranlæg. I besvarelse heraf bekræfter daværende sundhedsminister Arne Rolighed, at menneskelige æg, der er udtaget her i landet, kan ikke benyttes til andre end de formål, der er angivet i loven, nemlig til fremme af en kunstig befrugtning - og kan således bl.a. ikke doneres til udvikling af stamceller, idet bl.a. donationsforbuddet hindrer dette. - Derimod anså den daværende sundhedsminister ikke importerede og opformerede tidlige stamceller, der allerede har mistet deres status som befrugtede æg, for at være omfattet af donations- og forskningsforbudene i loven om kunstig befrugtning, idet de ikke kan udvikle sig til et individ og generationsmæssigt ligger meget langt fra det befrugtede æg. - Samlet set var det således Sundhedsministeriets vurdering, at importerede og opformerede stamceller ikke er omfattet af befrugtningslovens beskyttelse af det befrugtede æg. Ved forskning på opformerede stamceller er der ikke tale om, at der "gøres noget ved" et befrugtet æg, skrev Arne Rolighed. Det vil efter sundhedsministeriets opfattelse derfor ikke være en overtrædelse af befrugtningslovens bestemmelser at anskaffe og forskningsmæssigt anvende tidlige stamceller i færdigfremstillet stand, som er importeret fra udlandet, selv om disse celler ikke efter gældende regler kan fremstilles i Danmark.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har nu officielt givet Sven Lindenberg meddelelse om denne fortolkning uden at afvente Genteknologiudvalgets redegørelse og den efterfølgende debat i offentlighed og Folketing.

ARGUMENTATION

Folketinget har ikke tidligere haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet om stamceller, da der er tale om en teknologi, der ikke var aktuel, da loven om kunstig befrugtning blev færdiggjort. Det fore-

kommer samtidig rimeligt klart, at der i Folketinget har været et ønske at regulere anvendelsen af menneskelige æg. Efter Erling Tiedemanns opfattelse burde Folketinget derfor også have haft spørgsmålet forelagt, og han finder det ikke juridisk holdbart, at sundhedsministeriet fortolker loven ud fra, hvad der ikke står i den, når forhistorien samtidig viser, at Folketinget har ønsket at forholde sig til tingene i takt med, at nye spørgsmål opstod. Dette er så meget desto mere betænkeligt, som det også har været ventet, at Folketinget efter afslutningen af genteknologiudvalgets arbejde til oktober skulle tage stilling til hele stamcelle-spørgsmålet.

På grundlag af Sundhedsministeriets fortolkning forudser Erling Tiedemann, at nogen i næste omgang vil hævde, at når lovgivningen ikke har forbudt at bruge importerede stamceller, så er det udtryk for dobbeltmoral, hvis det fortsat skal være forbudt at fremstille dem i Danmark. På den måde låser man tingene, uden at Folketinget har haft lejlighed til at tage stilling til dem i sammenhæng, og uden at der er mulighed for den debat i befolkningen, som var stillet i udsigt.

Hertil kommer så, at fortolkningen efter Erling Tiedemanns opfattelse må anses for at være i åbenbar modstrid med den etik, der fx. ligger bag det gældende forbud mod indførsel af menneskelige organer, der i udlandet er tilvejebragt på måder, som er ulovlige i Danmark.

Erling Tiedemann har i Genteknologiudvalget givet udtryk for sin afstandtagen fra sundhedsministeriets fortolkning.